

МЕХАНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

MECHANICAL AND TECHNOLOGICAL FACULTY

Механіко-технологічний факультет сьогодні — це шість випускових кафедр. Це понад 80 щорічних випускників-технологів, конструкторів і дослідників, які плідно працюють на підприємствах, у фірмах і наукових закладах України, а також ближнього і дальнього зарубіжжя. Це нова кафедра зварювання, відкрита декілька років тому з ініціативи Президента Національної академії наук України Б. Є. Патона.

Історія механіко-технологічного факультету сягає 1929 р. Він був створений для забезпечення висококваліфікованими кадрами важкої індустрії Харкова, яка починала розвиватися швидкими темпами. Насамперед, це були заводи (тракторний, турбінний, транспортного машинобудування, електромеханічний та ін.).

Першим деканом факультету до 1930 р. був проф. Н. Й. Резніков (1889–1971) — завідувач кафедри різання металів, автор багатьох класичних праць з різання металів, кавалер орденів Леніна, Червоної Зірки, Трудового Червоного Прапора. Під його керівництвом відбувалося формування факультету та його основних кафедр.

Мechanical and Technological Faculty today combines six departments. This means more than 80 engineers, designers and researchers graduating annually. Eventually, graduates of the Faculty are successfully working at enterprises, companies and institutions of Ukraine, as well as abroad, in the neighboring and more remote countries. This is a new welding department that opened a few years ago on the initiative of the President of the National Academy of Sciences of Ukraine B. Ye. Paton.

The story of the Mechanical and Technological Faculty began in 1929. It was created for providing highly qualified personnel for Kharkiv heavy industry, which began to develop at a fast pace. Primarily there were different plants (tractor, turbine, transport engineering, electromechanical and many others).

Professor N. Y. Reznikov (1889–1971) was the first Dean of the Faculty up to 1930; he was also the Head of the Metal Cutting Department, author of many classical works on cutting metals, holder of the Orders of Lenin, the Red Star, Red Banner of Labor. Under his leadership the Faculty and its main departments were formed.

У 1930–1941, 1944–1950 рр. факультет очолював проф. Є. Є. Фарафонов (1880–1970) — завідувач кафедри ливарної справи.

Протягом 1942–1944, 1950–1954 рр. деканом факультету був Є. Ф. Шарапін (1903–1981) — завідувач кафедри технології металів. Завдяки йому факультет отримав нову назву — механіко-металургійний.

Під час Другої світової війни велика кількість студентів і співробітників факультету пішли на фронт. Ті, що залишилися у складі Харківського механіко-машинобудівного інституту (так тоді називався ХПІ), перебували в евакуації в м. Кросноуфімськ (Росія), де тривала підготовка фахівців, так необхідних фронту та тилу. Наприкінці 1943 р. ХММІ повернувся до Харкова, де студенти факультету продовжили навчання.

У роки війни студенти та співробітники факультету зробили вагомий внесок у перемогу над фашистами, кували її не тільки на фронті, але й в тилу, виконуючи серйозні наукові розробки, відразу ж впроваджуючи їх у виробництво. Так, майбутній завідувач кафедри ливарного виробництва, проф. Б. А. Носков розробив і впровадив нові марки сталі для броні та литої вежі танків, за що в 1944 р. був нагороджений орденом Леніна. Доц. Д. Л. Ходоско (майбутній декан МТФ), працюючи в роки війни начальником ковальського цеху Челябінського тракторного заводу (Росія), змінив та вдосконалив конструкцію і технологію штампування траків гусениці танка Т-34, яка під час бою була найбільш вразливою. Завдяки новій технології всі пошкоджені танки були швидко «взуті» у надійну та міцну гусеницю, що сприяло перемозі нашої бронетехніки, насамперед під час битви на Курській дузі.

У повоєнний час на кафедрах факультету проводилася велика робота з підготовки висококваліфікованих кадрів металургійного профілю. В цей період підготовлено та направлено на промислові підприємства колишнього Радянського Союзу та України тисячі ковалів, прокатників, ливарників, термістів і металознавців. Також підготовлено десятки кандидатів технічних наук, сотні фахівців для Китаю, В'єтнаму, Куби, Нігерії, колишніх НДР, УНР, ПНР, ЧССР та ін.

Із моменту заснування факультету його фундаментом стала кафедра ливарної справи, завідувачем якої був декан новоствореного факультету, проф. Є. Є. Фарафонов. Перший випуск кафедри в 1929 р. склав 14 спеціалістів-ливарників, а в 1935 р. досягав 45 осіб.

Викладацьку роботу на кафедрі в 1929–1941 рр. проводили: доц. С. З. Столбовой (автор атласу-довідника з редукторів), доц. С. Ф. Василенко (надалі — генерал-майор артилерії, завідувач кафедри артилерійської академії в м. Москві), асист. М. М. Анащенко (майбутній декан факультету), за сумісництвом проф. М. Ф. Лева (директор УкрНДІМет), проф. В. А. Можаров (один із найкращих спеціалістів з металургійних печей), проф. М. В. Врацкий (надалі — завідувач кафедри прокатки).

Декан факультету
М. А. ПОГРІБНИЙ

Dean of the Faculty
M. A. POGRIBNYI

In 1930–1941, 1944–1950 the Faculty was headed by Professor Ye. Ye. Farafonov (1880–1970), Head of the Foundry Department.

During 1942–1944, 1950–1954, Ye. F. Sharapin (1903–1981) was holding the position of the Dean, also was the Head of the Department of Metal Technology. Thanks to him, the Faculty received a new name, Mechanical and Metallurgical Faculty.

During the Second World War, a large number of students and Faculty members went to the front. Those who remained in the staff of Kharkiv Mechanical Engineering Institute (since then called KhPI) were evacuated to the Krasnoufimsk (Russia), where the specialist trainings continued, as they were so necessary both for the front and for the rear. In late 1943, KhMEI returned to Kharkiv, where its students continued their education.

During the war, students and Faculty members made a significant contribution to the victory over the Nazis, they forged it not only on the front but also in the rear, working on serious research and development projects and immediately introducing them into production. Thus, the future Head of the Foundry Department Professor B. A. Noskov developed and introduced new grades of steel for armor and cast steel tank turret, for this contribution he was awarded the Order of Lenin in 1944. Working as the Head of the blacksmithy at Chelyabinsk Tractor Plant (Russia) during the war, Associate Professor D. L. Hodosko (later the Dean of MIF) changed and improved the design and technology of forging T-34 tank caterpillar treads, which was most vulnerable during the battle. With the new technology, all damaged tanks were easily «dressed» in a reliable and solid caterpillar, which contributed to the victory of our armored vehicles, especially during the Battle of Kursk.

After the war, the departments carried out extensive work on the training of qualified personnel in metallurgy. During this period, thousands of blacksmiths, planishers, casters, and heat treatment operators, metal experts were prepared and sent to the industrial enterprises of the former Soviet Union and Ukraine. The Faculty prepared dozens of PhDs in Technical Sciences, hundreds of experts for China, Vietnam, Cuba, Nigeria, the former German Democratic Republic, Hungarian People's Republic, Polish People's Republic, Socialist Republic of Czechoslovakia and others.

From the time of its founding, the Faculty was based upon the Foundry Department, headed by the Dean of the newly established Faculty, Professor Ye. Ye. Farafonov. The first graduation of the department in 1929 included 14 founders; in 1935 the number of graduates reached 45 people.

Associate Professor S. Z. Stolbovoy (author of the guidebook in reducing gears), Associate Professor S. F. Vasylenko (later Major General of the Artillery, Head of the Artillery Academy Department in Moscow), Teaching Assistant M. M. Anashenko (later Dean of the Faculty), part-time Professor M. F. Leve (UkrNDIMet Director), Professor V. A. Mozharov (one of the greatest specialists in metallurgical

Паралельно з підготовкою студентів, кафедра активно й успішно займається науковою роботою. Це, насамперед, відливка листів із ковкого чавуну, яка вперше в світі була досліджена в Харківському інституті металів (УкрНДІМет) у лабораторних умовах. Це науково-дослідницькі роботи, направлені на підвищення якості чавунних литих корпусів снарядів калібру 76 мм, які в той час виготовлялися на заводі «Серп і молот».

У 1950 р. завідувачем кафедри ливарного виробництва був призначений доцент (із 1960 р. — професор), лауреат Сталінської премії СРСР Б. О. Носков. Цього звання він удостоєний за участь у створенні та впровадженні у виробництво надміцної сталі для броні танка Т-34. Ще в роки Великої Вітчизняної війни Б. О. Носков був нагороджений орденом Леніна та Трудового Червоного Прапора, а також багатьма медалями. Під його керівництвом тільки за 1961–1966 рр. на кафедрі захистилося 23 кандидатські та дві докторські дисертації.

Упродовж 1970–1982 рр. кафедрю очолював проф., заслужений діяч науки і техніки І. В. Рижков. У 1957–1961 рр. на кафедрі під керівництвом проф. Б. О. Носкова та І. В. Рижкова розроблені та впроваджені у виробництво самотвердіючі формувальні суміші. В 1967 р. за розробку цих сумішей І. В. Рижкову, як співавтору групи вчених з інших навчальних і наукових закладів СРСР, була присуджена Ленінська премія (єдина за всю історію НТУ «ХПІ»)

Протягом 1984–1996 рр. кафедрою керував д-р техн. наук, проф., лауреат премії Ради Міністрів СРСР О. А. Шатагін. У цей час на кафедрі активно розроблялися науково-технічні напрями з неперервної розливки сталі та сплавів. За цей період колектив отримав більше ніж 100 авторських свідоцтв на винаходи.

У складні 90-ті рр. на кафедрі під керівництвом проф. Б. П. Тарана утворився новий напрям підготовки спеціалістів-ливарників — художнє та ювелірне литво. Високоякісні вироби, виготовлені за участі студентів, прикрашають фасад Міністерства освіти і науки України та різні споруди адміністративного характеру в м. Харкові. А козацькі шаблі використовувалися на зйомках фільму

Кафедра ливарного виробництва: Зліва направо: асп. О. Некрасов, зав. каф., проф. І. Рижков, проф. Б. Сич, 1976 р.

Department of Foundry: Left to right: postgraduate O. Nekrasov, Head of Department, Professor I. Ryzhkov, Professor B. Sych, 1976

furnaces), Professor M. V. Vratskiy (later Head of the Steel Rolling Department) were teaching at the department in 1929–1941.

Simultaneously with the preparation of students, the Department is actively and successfully engaged in scientific work. First of all, it concerns casting sheets of forgeable iron, which was investigated in the laboratory at Kharkiv Institute of Metals (UkrNDIMet) for the first time in the world. This scientific research is aimed at improving the quality of cast iron shell bodies with a caliber of 76 mm, which at that time were produced at the «Serp and Molot» plant («Hammer and Sickle»).

In 1950 Associate Professor (from 1960 Professor), Laureate of the Stalin Prize of the USSR B. O. Noskov was appointed the Head of the Foundry Department. He was awarded this title for participating in the creation and implementation of high-strength steel for the armor of T-34 tank. During the Great Patriotic War B. O. Noskov was awarded the Order of Lenin and Red Banner of Labor as well as numerous medals. Under his leadership, during 1961–1966, 23 PhD theses and 2 doctoral dissertations were defended at the department.

During the 1970–1982 the Department was headed by Professor, Honored Figure of Science and Technology I. V. Ryzhkov. In 1957–1961 self-hardening mixtures were developed at the department and implemented in the production under the guidance of Professor B. O. Noskov and I. V. Ryzhkov. In 1967 I. V. Ryzhkov as a member of scientific group from other academic and research institutions of the USSR was awarded the Lenin Prize (the only one in the history of NTU «KhPI») for the development of these mixtures.

During 1984–1996 the Department was headed by the Doctor of Technical Sciences, Professor, laureate of the USSR Council of Ministers O. A. Shatagin. At this time, the department actively developed scientific and technical aspects in constant steel and alloys casting. During this period the staff received more than 100 patents for inventions.

In the challenging 90s, the department was led by Professor B. P. Taran who contributed to the formation of a new direction in the training of foundry specialists — art and jewelry casting. High-quality products made with the participation of students decorate the frontage of the Ministry of Education and Science of Ukraine and various administrative buildings in Kharkiv, while Cossack swords were used in the film «Hetman Mazepa». Today almost all jewelry companies of Kharkiv region (50) employ graduates of this Department.

In 1997 Associate Professor O. V. Akimov (now Doctor of Sciences, Professor) was appointed the Head of the Department. The same year the department found an active development of the scientific field related to computer-integrated design of cast parts, mathematical modeling and optimization of casting processes, development of new binding mixtures for foundry molds and cores.

The list of outstanding graduates can be added by the following names: V. I. Dubodyelov — Member of the NAS of Ukraine, Head of PTIMA division at the NAS of Ukraine; V. V. Gubin — General Director of the JSC «KhTP»; P. S. Zinchenko — Technical Director of the PJSC KhEP «Svitlo Shakhtarya»; V. K. Kanskyi — General Director of the JSC «Rivne Foundry Plant»; B. I. Baronin — Director of Kharkiv City Executive Committee.

«Гетьман Мазепа». Сьогодні практично на всіх ювелірних підприємствах Харківщини (понад 50) працюють випускники кафедри.

У 1997 р. завідувачем кафедри призначено доц. О. В. Акімова (нині — д-р техн. наук, проф.). Того ж року на кафедрі почав активно розвиватися науковий напрям, пов'язаний із комп'ютерно-інтегрованим проектуванням литих деталей, математичним моделюванням та оптимізацією технологічних процесів литва, розробкою новітніх в'язучих сумішей для ливарних форм і стрижнів.

Список видатних випускників кафедри можна доповнити прізвищами: В. І. Дубодєлов — академік НАН України, начальник відділу ФТМС НАН України; В. В. Губін — генеральний директор ПАТ «ХТЗ»; П. С. Зінченко — технічний директор ПАТ ХМЗ «Світло Шахтаря»; В. К. Канський — генеральний директор ЗАТ «Рівненський ливарний завод»; Б. І. Баронін — директор Департаменту Харківського міськвиконкому.

З моменту заснування факультету до його складу увійшла кафедра обробки металів тиском, яку, як самостійний підрозділ, започаткував у 1929 р. її перший завідувач — канд. техн. наук, доц. І. Й. Фельдман. У СРСР він був одним із провідних спеціалістів у галузі проектування пароповітряних молотів. І. Й. Фельдман виконав модернізацію кувального молота на Харківському турбінному заводі, що забезпечило можливість обробляти на ньому леговані сталі та заощаджувати тепло енергію. Науковець доклав багато зусиль до виховання інженерів, особливо іноземців з Китаю, Німеччини та В'єтнаму. Підготував двох кандидатів технічних наук: С. М. Хмару та В. П. Смолянінова, які згодом стали завідувачами кафедри.

За часів завідування доц. І. Й. Фельдмана кафедра готувала спеціалістів за трьома спеціальностями: «Обробка металів тиском», «Механічне обладнання металургійних заводів», «Прокатне виробництво».

Склад кафедри на той час був дуже різноманітним: напрям обробки металів тиском представляли доц. І. Й. Фельдман, Д. Л. Ходоско, О. М. Хмара, Л. І. Живов, асист. В. О. Євстратов; напрям механічного обладнання — доц. М. В. Римкевич, ст. викл. К. В. Левченко, асист. О. А. Коломойцев; прокатного виробництва — доц. І. С. Дубко, Л. Г. Костін, асист. А. С. Шухов.

Після І. Й. Фельдмана впродовж 1961–1974 рр. кафедрою керував доц. С. М. Хмара. Він був учасником створення ХТЗ, їздив у відрядження до Америки, де закуповував нові види технологій гарячого штампування та обладнання для Харківського заводу. В часи війни працював начальником ковальського цеху Барнаульського машинобудівного заводу. За участь у виготовленні найкращих у світі танків Т-34 С. М. Хмара був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

У 1974–1985 рр. кафедру очолив канд. техн. наук, доц. В. П. Смолянінов. Це були роки, коли у навчальний процес ВНЗ запроваджувалися методи програмованого навчання. В. П. Смолянінов був ентузіастом цієї справи та багато зробив для програмованого контролю навчального процесу. В ХПІ він очолював методичну комісію з контролю якості навчання. З його ініціативи на кафедрі

Кафедра нарисної геометрії і машинобудівного креслення, 1946 р.

Department of Descriptive Geometry and Engineering Drawing, 1946.

Since the time of foundation, the Faculty included the Department of Metal Forming, which was established as an independent unit in 1929 by its first Head, PhD in Technical Sciences Associate Professor I. Y. Feldman. In the Soviet Union, he was one of the leading specialists in designing air and steam hammers. I. Y. Feldman performed modernization of the forging hammer at Kharkiv Turbine Plant, ensuring the opportunity to use it for alloyed steel and save thermal heat. The scientist made many efforts to educate numerous engineers, especially foreigners from China, Germany and Vietnam. He prepared two PhDs: S. M. Khmara and V. P. Smolyaninov, who later became Heads of the Department.

When the Associate Professor I. Y. Feldman was the Head of the Department, it prepared specialists in three specialties: «Metal Forming», «Mechanical Equipment of Metallurgical Plants», and «Rolling Production».

The department staff at that time was very different: the direction of metal forming was represented by Associate Professors I. Y. Feldman, D. L. Hodosko, O. M. Khmara, L. I. Zhyvov, assist. V. O. Yevstratov; direction of mechanical equipment — Associate Professors M. V. Rymkevych, Senior Lecturer K. V. Levchenko, teaching assistant O. A. Kolomoitsev; rolling production — Associate Professors I. S. Dubko, L. G. Kostin, teaching assistant A. S. Shukhov.

After I. Y. Feldman the Department was headed by Associate Professor S. M. Khmara during 1961–1974. He participated in the creation KhTP, went on business trips to America, where he purchased new kinds of hot stamping technologies and equipment for Kharkiv plant. In the times of war, he worked as the Head of the blacksmithy at Barnaul Machine Engineering Plant. For participation in the making of the world's best T-34 tanks S. M. Khmara was awarded the Order of the Red Banner.

In 1974–1985 the Department was headed by the PhD in Technical Sciences, Associate Professor V. P. Smolyaninov. These were the years when the learning process of universities was added by implementation of programmed instruction methods. V. P. Smolyaninov was an enthusiast of this cause and put many efforts in introducing programmable control of the educational process. At KhPI, he was the Head

всіма викладачами були створені картки для швидкого опитування, що значно дисциплінувало студентів, забезпечило високу явку на лекції.

Понад 20 років, у 1985–2008 рр. кафедрою очолював д-р техн. наук, проф. В. О. Євстратов. За його безпосередньою участю в НТУ «ХПІ» було створено п'ять поколінь навчальних планів із обробки металів тиском та два покоління планів усіх машинобудівних спеціальностей. Науковець багато уваги приділяв підготовці наукових кадрів: був членом трьох спеціалізованих докторських рад, членом експертної ради ВАК України, підготував 21 кандидата технічних наук. Зараз кафедра обробки металів тиском майже повністю складається з його колишніх студентів-аспірантів.

Із 2006 р. кафедрою завідує канд. техн. наук Ю. О. Плєснецов. Нині кафедра готує фахівців широкого профілю в галузі технології оброблення металів тиском, проектування штампів та технологічного оснащення для ОМТ.

У 1932 р. до складу механіко-технологічного факультету ввійшла кафедра металознавства та термічної обробки металів (нині — кафедра матеріалознавства). Першим її завідувачем став проф. О. В. Терещенко. У післявоєнні роки кафедрою керував канд. техн. наук, доц. В. В. Гавранек. Пізніше — канд. техн. наук, доц. І. А. Тананко, д-р фіз.-мат. наук, проф. О. І. Ільїнський, а з 2010 р. — д-р фіз.-мат. наук, проф. О. В. Соболев. Він був одним із фундаторів наукової школи зі структурної інженерії поверхні, визнаної як в Україні, так і за її межами.

Наукові дослідження кафедри з самого початку її діяльності сприяли розвитку та вдосконаленню технологій як на підприємствах України, так і за кордоном.

Серед найбільших досягнень науковців кафедри — розробка низки прогресивних технологій зміцнення та відновлення лопаток парових турбін теплових і атомних електростанцій шляхом швидкісної термічної обробки та наплавлення (керівниками робіт у різні роки були: доц. В. В. Гавранек, В. Ф. Зозуля, З. В. Богатирьова, Ю. І. Шумаков, М. А. Погрібний). Із 1970 р. ці роботи виконуються науковцями, аспірантами та студентами

Завідувач кафедри металознавства та термічної обробки металів, доц. І. О. Тананко з аспірантами, 1980 р.

The Head of the Department of Metallurgy and Heat Treatment of Metals, Assoc. Professor I. O. Tananko with graduate students, 1980

of methodological commission on education quality control. On his initiative the Department members created cards for quick surveys which significantly increased the student discipline, ensured high attendance at the lectures.

Over 20 years in 1985–2008 the Department was headed by Doctor of Technical Sciences, Professor V. O. Yevstratov. His direct involvement allowed NTU «KhPI» to create five generations of curricula for metal forming and two generations of curricula for all engineering disciplines. The scientist paid much attention to training scientific personnel; he was a member of three specialized doctoral councils, a member of the expert council of the Supreme Certifying Commission of Ukraine, prepared 21 PhDs of Technical Sciences. Now the Department of Metal Forming almost entirely is composed of his former graduate students.

Since 2006 the Department is headed by PhD in Technical Sciences Y. O. Plyesnyetsov. Currently, the Department trains multifunctional specialists in technology of metal forming, stamp design and equipment for metal forming.

In 1932 the Mechanical and Technological Faculty included the Department of Metallurgy and Heat Treatment of Metals (now the Department of Material Science). Its first Head was Professor O. V. Tereshchenko. After the war the Department was headed by PhD in Technical Sciences, Associate Professor V. V. Gavranek. Later it was PhD in Technical Sciences, Associate Professor I. A. Tananko, later — Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor O. I. Ilyinskyi, and from 2010 — Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor O. V. Sobol. He was one of the founders of the scientific school of structural surface engineering, recognized both in Ukraine and abroad.

From the beginning of its activities, research of the Department contributed to the development and improvement of technologies, both at the enterprises in Ukraine and abroad.

Among the greatest achievements of the Department scientists we can name development of a range of advanced technologies to strengthen and restore the blades of steam turbines for thermal, nuclear power plants by high-speed heat treatment and welding (the course paper tutors in different years included Associate Professors V. V. Gavranek, V. F. Zozulya, Z. V. Bogatyryova, Y. I. Shumakov, M. A. Pogribnyi). Since 1970, these works were complied by scientists, post-graduates and students of the Department with the commission of the OJSC «Turboatom» and have multi-million dollar economic impact.

Today one of the main directions of scientific activities is surface engineering by applying vacuum and plasma of coating which provides a new type of super-hard highly-solid nanomaterials (Director O. V. Sobol, executors A. Ye. Barmin, Ye. V. Zozulya, A. I. Zubkov, O. S. Terletsykyi, N. V. Pinchuk, A. A. Meylekhov).

The most required technologies on the material surface modification in the modern industry developed by the department include surface hardening of light alloys based on valve materials by microangular oxidation (Director: Professor V. V. Bilozero, executors G. I. Makhatylova, V. V. Subbotina, Ye. M. Rebrova) and strengthening the surface by treatment with high frequency current, chemical and thermal, thermal friction processing (Director: Professor

кафедри на замовлення ВАТ «Турбоатом» та мають багатомільйонний економічний ефект.

Нині один із основних напрямів наукової діяльності кафедри — інженерія поверхні шляхом нанесення вакуумно-плазмених покриттів, що дозволяє отримати новий тип високоміцних надтвердих наноматеріалів (керівник — О. В. Соболев; виконавці — А. Є. Бармін, Е. В. Зозуля, А. І. Зубков, О. С. Терлецький, Н. В. Пінчук, А. А. Мейлехов).

Серед найбільш затребуваних сучасною промисловістю технологій модифікування поверхні матеріалів, що розробляються на кафедрі, — поверхневе зміцнення легких сплавів на основі вентильних матеріалів шляхом мікродугового оксидування (керівник — проф. В. В. Білозеров; виконавці — Г. І. Махатилова, В. В. Субботіна, Є. М. Реброва), а також зміцнення поверхні шляхом обробки струмом високої частоти, хіміко-термічної та термозфрикційної обробки (керівник — проф. М. А. Погрибний; виконавці — О. А. Волков, О. Є. Вуець, С. А. Князев).

Кафедра пишається своїми випускниками, багато з яких стали відомими вченими та керівниками підприємств, серед них: д-ри техн. наук, проф. С. С. Дяченко та Ю. Г. Бобро, заступник директора ВАТ «Турбоатом» Є. Д. Грінченко, головний металург ХТЗ ім. С. Орджонікідзе А. А. Біловицький, головний металург ХМЗ «ФЕД» С. В. Шепель та багато інших.

У 1930 р. у складі механіко-технологічного факультету була відкрита кафедра «нарисної геометрії та машинобудівного креслення». Першим завідувачем кафедри став проф. В. Л. Андреев. У різні роки кафедрою керували доц. А. М. Мазін, Н. Н. Соколов, Г. І. Павловський, І. Б. Крічевський, І. М. Риженко, В. М. Апуктін, А. М. Краснокутський. А з 2008 р. до сьогодні кафедру, яка тепер має назву «Кафедри геометричного моделювання та комп'ютерної графіки», очолює д-р техн. наук, проф. О. В. Шоман.

З початку заснування на кафедрі працювали висококваліфіковані викладачі, зокрема: К. А. Гуров, Я. П. Тухман, А. І. Манін, І. Н. Черепанова, І. Д. Костюк, Ф. І. Медведєва, а також П. Ф. Шепельський, Н. Л. Лісецький, В. В. Жережон-Зайченко, які мали великий досвід конструкторської та виробничої роботи.

Під керівництвом І. М. Риженко зусилля викладачів були спрямовані на розвиток та вдосконалення навчального процесу шляхом впровадження елементів програмованого навчання та безмашинного контролю.

У 70–80-х рр. ХХ ст. у наукових дослідженнях і проектно-конструкторських розробках активну участь брав доц. А. Ф. Кириченко, який займався вивченням зубчастих передач. У 1969 р. він захистив кандидатську, а в 1991 р. — докторську дисертації; згодом став провідним фахівцем у цій сфері.

Найбільш потужним науковим напрямом кафедри стали дослідження в галузі прикладної геометрії. Так, у 1982 р. доценти Л. Н. Куценко, І. В. Середа та І. О. Чермних із використанням R-функцій, запропонованих академіком НАН України В. Л. Рвачовим, розробили методику опису геометричних тіл, алгоритм і програму візуалізації інформації — побудови ортогональних і аксонометричних

Захист дипломної роботи студенткою спеціальності «Обладнання та технології пластичного формування конструкцій машинобудування»

The defense of a thesis by a student specializing in «Equipment and Technologies for Plastic Forming Constructions of Machine-Building»

M. A. Pogribnyi, executors O. A. Volkov, O. Ye. Vuyets, S. A. Knyazev).

The Department is proud of its graduates, many of whom were well-known scientists and business leaders, among them: Doctor of Technical Sciences, Professor S. S. Dyachenko and Yu. G. Bobro, deputy Director of the OJSC «Turboatom» Ye. D. Grinchenko, chief metallurgist of S. Ordzhonikidze KhTP A. A. Bilovitskiy, chief metallurgist KMBP «FED» S. V. Shepel etc.

In 1930, the Mechanical and Technological Faculty opened the Department of Descriptive Geometry and Machine Engineering Drawing». Professor V. L. Andreyev became its first head. Over the years the department was headed by Associate Professors A. M. Mazin, N. N. Sokolov, G. I. Pavlovskiy, I. B. Krichevskiy, I. M. Ryzhenko, V. M. Apukhtin, A. M. Krasnokutskiy. From 2008 till present the Department which is now called «Geometric Modeling and Computer Graphics» is headed by Doctor of Technical Sciences, Professor O. V. Shoman.

Since its founding the Department employed qualified members, including: K. A. Gurov, Ya. P. Tukhman, A. I. Manin, I. N. Cherepanova, I. D. Kostyuk, F. I. Medvedeva and P. F. Shepelskiy, N. L. Lisetskiy, V. V. Zherezhon-Zaychenko, who had extensive experience in design and production work.

Under the leadership of I. M. Ryzhenko efforts of the Professors were aimed at developing and improving the educational process by introducing elements of programmed education and machine-free control into it.

In the 70–80s of the 20th century Associate Professor A. F. Kyrychenko who studied the gearing actively participated in research, design and development projects. In 1969 he defended his thesis, and in 1991 — his doctoral dissertation, later he became a leading expert in this field.

The most powerful scientific direction of the Department became applied geometry. Thus, in 1982 Associate Professors L. N. Kutsenko, I. V. Sereda and I. O. Chernykh using R-functions offered by the NAS member in Ukraine V. L. Rvachov developed a method of describing geometric bodies, algorithm and program for information

Заняття з «Цивільної безпеки» зі студентами заочного відділення на кафедрі охорони праці та навколишнього середовища, 2015 р.

A lesson of «Civil Defence» with part-time students at the Department of Ecology and Environmental Protection, 2015

проекцій геометричних тіл складної конфігурації, а також проекцій їх перетинів.

Ідеї використання абстрактних просторів були враховані Л. Н. Куценком у докторській дисертації, яку він захистив у 1992 р. Згодом під його керівництвом було захищено більше ніж 40 дисертацій. Л. Н. Куценко підготував двох докторів наук, першим із яких стала О. В. Шоман.

Сьогодні педагогічний колектив кафедри, продовжуючи кращі традиції попередніх поколінь, здійснює загальну інженерну графічну підготовку студентів університету І–V курсів. А з 2005 р. кафедра, набувши статусу випускової, проводить набір та підготовку бакалаврів, спеціалістів і магістрів у сфері геометричного моделювання та графічних інформаційних технологій.

У другій половині минулого сторіччя на факультеті відбулися значні структурні зміни. В 1963 р. до складу факультету ввійшла кафедра охорони праці, завідувачем якої став доц. С. С. Наумов. У 1989 р. кафедру очолив канд. техн. наук, доц. В. В. Березуцький (нині — д-р техн. наук, проф.). У 1991 р. кафедра отримала сучасну назву — охорони праці та навколишнього середовища. Того ж року до кафедри приєднано цикл «Цивільний захист», який раніше входив до складу кафедри військової підготовки.

Нині у штаті кафедри працюють понад 30 викладачів, серед яких професори, доценти, кандидати технічних, психологічних, педагогічних і біологічних наук. На кафедрі за сумісництвом навчальний процес забезпечують провідні фахівці м. Харкова.

Кафедра охорони праці та навколишнього середовища — одна з найбільших кафедр НТУ «ХПІ». Вона забезпечує виконання навчального плану спеціальностей усіх кафедр університету із професійно-орієнтованих дисциплін: «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Безпека життєдіяльності», «Екологія», «Ергономіка», «Цивільний захист».

Окрім цього, викладачі кафедри проводять консультації з розділу «Охорона праці» та «Цивільний захист» у дипломних роботах і проектах бакалаврів, спеціалістів та

визуалізацію — the construction of orthogonal and axonometric projections of complex configuration, as well as projections of their sections.

The ideas of using abstract spaces were taken into account by L. N. Kutsenko in his doctoral dissertations, which he defended in 1992. Later, under his leadership more than 40 theses were defended. L. N. Kutsenko prepared two doctors of science, the first of them was O. V. Shoman.

Today, continuing the best traditions of previous generations the teaching staff of the department is providing general engineering graphics training for students of the I–V courses. And since the 2005 when the Department acquired the status of a graduating one, it admits and prepares bachelors and masters in the field of geometric modeling and graphic information technology.

In the second half of the previous century, the Faculty was subject to significant structural changes. In 1963 the Faculty included the Department of Labor Security, headed by Associate Professor S. S. Naumov. Since 1989 the Department was headed by PhD, Associate Professor V. V. Berezutskyi (now Doctor of Technical Sciences, Professor). In 1991, the Department received its present name — Labour Safety and Environmental Protection. In the same year, the Department was joined with the cycle of «Civil Defense», which was previously part of the Department of Military Training.

Currently, the Department staff includes more than 30 members, including professors, associate professors, PhDs of technical, psychological, pedagogical and biological sciences. The educational process at the Department is ensured by leading specialists of Kharkiv on a part-time basis.

The Department of Labour Safety and Environmental Protection is one of the largest departments at NTU «KhPI». It provides for the execution of curriculum for the specialties of all the university departments in terms of professionally-oriented disciplines: «Fundamentals of Labor Safety», «Labor Safety in the Professional Field», «Health and Safety», «Ecology», «Ergonomics», «Civil Defence».

In addition, the Department members provide consultations in the section «Labour Safety» and «Civil Defence» in diploma papers and projects of bachelors, specialists, masters and participate in meetings of the state examination boards. Every year the educational process at the Department covers over six thousand students of all learning forms.

In 2012, as part of the public organization «Union of Experts on Health and Safety», the Small Academy of Health and safety was founded with the aim of attracting the best students of the department.

Since 2013 the Department of Labour Safety and Environmental Protection became a graduating one, it started training students in «Labour Safety».

In 2005, the Department of Foundry opened a new specialty «Computer-Integrated Technological Processes in Foundry». With its creation, the development of a new scientific direction in relation to issues of automation and computer control in foundries became possible.

In 2010 the Faculty created a new department specialized in welding and led by Doctor of Technical Sciences V. V. Dmytryk. Two years after, the Department offered a new specialty «Technology and Welding Equipment».

магістрів, беруть участь у засіданнях державних екзаменаційних комісій. Щорічно кафедра в навчальному процесі охоплює понад шість тисяч студентів усіх форм навчання.

У 2012 р. з метою залучення найкращих абітурієнтів при кафедрі, як складової частини громадської організації «Спілка фахівців з безпеки життєдіяльності людини», була заснована Мала академія безпеки життєдіяльності.

У 2013 р. кафедра охорона праці та навколишнього середовища стала випусковою, почалася підготовка студентів за напрямом «Охорона праці».

У 2005 р. на кафедрі ливарного виробництва була відкрита нова спеціальність — «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси в ливарному виробництві». З її появою з'явилася, можливість розвитку нового наукового напрямку, пов'язаного з питаннями автоматизації та комп'ютерного керування в ливарному виробництві.

У 2010 р. на факультеті створено кафедру — зварювання, керівником якої призначено д-ра техн. наук В. В. Дмитрика. Через два роки на базі кафедри відкрито спеціальність «Технології та устаткування зварювання».

Відкриття кафедри та спеціальності було зумовлено нагальною потребою підприємств Харкова та всього Східного регіону України в кваліфікованих інженерних кадрах зварювального профілю, знання та уміння яких базувалися б на найбільш передових досягненнях сучасної науки і техніки.

Сьогодні на кафедрі навчальний процес здійснюють три професори та два доценти. Спільно із інженерно-технічним персоналом вони з'ясовують нелегкі питання придбання необхідного зварювального обладнання, облаштування навчальних лабораторій, проводять ремонтні роботи.

У другій половині ХХ ст. деканами факультету працювали: в 1954–1956 рр. — доц. Д. Л. Ходоско (1899–1977); в 1956–1971 рр. — доц. М. М. Анащенко (1910–1992); в 1971–1983 рр. — доц. О. А. Коломойцев (1931–2007); в 1983–1989 рр. — доц. В. М. Півоваров (1937–2009); в 1989–2003 рр. — проф. В. Ф. Пелих (1932–2015). Із 2003 р. механіко-технологічний факультет очолює проф. М. А. Погрібний.

Головне надбання факультету — вчені, викладачі, лаборанти і студенти. Серед провідних викладачів варто назвати таких: професори В. І. Кузьменко, О. І. Пономаренко, В. Ф. Райко, В. В. Білозеров, А. І. Христофоров; доценти Л. М. Чуніхіна, Т. А. Протасенко, Л. А. Васковець, І. Ю. Адашевська, В. Я. Даниленко та багато інших. Гордістю факультету сьогодні є його студенти, серед них: стипендіат Верховної Ради України О. В. Мураховський, іменний стипендіат ректора ХПІ М. Ф. Семко, В. І. Романенко, стипендіат Вченої ради університету А. М. Бондаренко та ін.

Зараз механіко-технологічний факультет знаходиться напередодні знаменної дати — 90-річчя з дня заснування. Немає сумнівів у тому, що всі студенти та співробітники факультету, від професора до асистента та лаборанта, зробилять все залежне від них, щоб своєю працею, новими досягненнями у навчанні, науці та спорті, примножити славні традиції, якими так багатий рідний НТУ «ХПІ» і його механіко-технологічний факультет.

Opening the foregoing department and specialty was driven by an urgent need of enterprises in Kharkiv and the entire eastern region of Ukraine in qualified engineering personnel specializing in welding, whose knowledge and skills were based on the advanced achievements of modern science and technology.

Today the educational process at the Department is ensured by three professors and two associate professors. Together with the engineering staff, they solve difficult issues related to purchasing the necessary welding equipment, equipment of educational laboratories, repairs.

In the second half of the twentieth century the Faculty deans were the following persons: in the 1954–1956 — Associate Professor D. L. Hodosko (1899–1977); during 1956–1971 — Associate Professor M. M. Anashenko (1910–1992); from 1971 to 1983 — Associate Professor O. A. Kolomoitsev (1931–2007); 1983–1989 — Associate Professor V. M. Pivovarov (1937–2009); in 1989–2003 — Professor V. F. Pelykh (1932–2015). Since 2003, the Mechanical and Technological Faculty has been headed by Professor M. A. Pogribnyi.

The main achievement of the Faculty is represented by its scientists, members, laboratory assistants and students. The leading members include Professors V. I. Kuzmenko, O. I. Ponomarenko, V. F. Rayko, V. V. Bilozero, A. I. Khristoforov; Associate Professors L. M. Chunikhina, T. A. Protasenko, L. A. Vaskovets, I. Yu. Adashevskaya, V. Ya. Danylenko and many others. The Faculty today is proud of his students, among them: holder of scholarship from Verkhovna Rada of Ukraine O. V. Murakhovskiy, scholarship holder of the KhPI President M. F. Semko, V. I. Romanenko, scholarship holder of the Academic Council A. M. Bondarenko etc.

Presently, the Mechanical and Technological Faculty is on the verge of a significant date — the 90th anniversary of its foundation. There is no doubt that all students and Faculty members, from Professors to teaching and laboratory assistants, will do their best in order to multiply glorious traditions, which our native NTU «KhPI» and its Mechanical and Technological Faculty are so rich in, with their work, new achievements in education, science and sport.

Відкриття центру сучасних технологій в металографії та матеріалознавстві, 2015 р.

The opening of the center of modern technologies in material science and metallography, 2015